क पत्वं] placed in, over, or near the fire.(-ष्ठः) an iron frying-pan; in the अश्वमेध sacrifice the 11th Yûpa which of all the 21 is nearest the fire. **—ष्वात्तः** (written both as °ष्वात्त and °ष्वात्त) (pl.) [अग्निना i. e. श्राद्धीयविप्रकररूपानलात् सुष्ठु आत्तं ग्रहणं येषां ते] N. of a class of Pitris or Manes who, when living on earth, maintained the sacred or domestic fires, but who did not perform the Agnishṭoma and other sacrifices. They are regarded as Manes of Gods and Brâhmaṇas and also as descendants of Marîchi, Ms. 3. 195 (मनुष्यजन्मन्यग्निष्टोमादियागमकृत्वा स्मार्तकर्मनिष्ठाः संतो मृत्वा च पितृत्वं गताः इति सायणः). **—हुत्,-होतृ** Ved. sacrificing to Agni, having Agni for a priest. **—होत्रं** [अग्नये हूयतेऽत्र, हु-त्र, च. त.] 1. an oblation to Agni (chiefly of milk, oil and sour gruel.). 2. maintenance of the sacred fire and offering oblation to it; (अग्नये होत्रं होमोऽस्मिन् कर्मणीति अग्निहोत्रमिति कर्मनाम); or the sacred fire itself; **तपोवनाग्निहोत्रधूमलेखासु** K. 26; **होता स्यात् °त्रस्य** Ms. 11. 36; **°त्रमुपासते** 42; **स्त्रीं दाहयेत् °त्रेण** Ms. 5. 167, 6. 4, Y. 1. 89. The time of throwing oblations into the fire is, as ordained by the sun himself, evening (अग्नये सायं जुहुयात् सूर्याय प्रातर्जुहुयात्). Agnihotra is of two kinds; **नित्य** of constant obligation (यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहोति) and **काम्य** occasional or optional (उपसद्भिश्चरित्वा मासमेकमग्निहोत्रं जुहोति). (**-त्र**) *a.* Ved. 1. destined for, connected with, Agnihotra. 2. sacrificing to Agni; **°हवनी (णी)** a ladle used in sacrificial libations, or अग्निहोत्रहविर्ग्रहणी स्रुक् Tv.; See हविर्ग्रहणी; **°हुत्** offering the अग्निहोत्र; **°आहुतिः** invocation or oblation connected with अग्निहोत्र. **—होत्रिन्** *a.* [अग्निहोत्र-मत्वर्थे इनि] 1. one who practises the Agnihotra, or consecrates and maintains the sacred fire. 2. one who has prepared the sacrificial place.

अग्नायी [अग्नि-ऐङ्-ङीप्] **1** The wife of Agni and Goddess of Fire, Svâhâ. She is said to be a daughter of Daksha; she longed to be the wife of Agni, and Skanda was pleased to give her a place with Agni at every sacrificial act (हव्यं कव्यं च यत्किंचिद् द्विजानामथ संस्कृतं । होष्यंत्यग्नौ सदा देवि स्वाहेत्युक्त्वा समुद्धृतं ॥अद्य प्रभृति दास्यंति सुवृत्ताः सत्पथे स्थिताः । एवमग्निस्त्वया सार्धं सदा वत्स्यति शोभने).-**2** The Tretâ age.

अग्निकः [अग्निवत् कायति प्रकाशते; कै-क] N. of an insect, coccinella.

अग्निध् *m.* [अग्निं दधाति मंत्रविधिना स्थापयति; धा-क्विप् नि. आलोपः Tv.] One who consecrates the sacred fire.

अग्निमत्,-वत् Ved. *a.* [अग्निः अस्त्यस्य मतुप्, मस्य वः P. VIII. 2.15] **1** Having fire or enjoying it.-**2** Maintaining the sacrificial fire; **पितृयज्ञं तु निर्वर्त्य विप्रश्चंद्रक्षयेऽग्निमान्** Ms. 3.122. -**3** Having a good digestion.

अग्निसात् *ind.* To the state of fire; used in comp. with **कृ** 'to burn', 'to consign to flames', **भ्रातृशरीरमग्निसात्कृत्वा** M. 5; **न चकार शरीरमग्निसात्** R. 8.72; **°भू** to be burnt.

अग्नीध्रः [अग्निमादधाति धृ-क दीर्घः Tv.] **1** N. of a priest, also called ब्रह्मा who kindles the sacred fire. -**2** (अग्निं धारयत्यस्मै संप्रदाने घञर्थे क दीर्घः) Sacrifice, sacrifical act. See आग्नीध्र.

अग्नीय *a.* [अग्नेः अदूरभवं स्थानादि; उत्करा °छ] Situated near the fire; relating to fire, fiery.

अग्नीषोम *m* (मौ) [अग्निश्च सोमश्च द्वंद्व ईत् षत्वं] Agni and Soma; **°प्रणयनं** bringing out Agni and Soma; a ceremony in the ज्योतिष्टोम sacrifice; (°नी) the *rik* or *vessel* used in consecrating them.

अग्नीषोमीय *a.* [अग्नीषोमौ देवते यस्य छ] Relating or sacred to Agni and Soma; **°निर्वापः** making libations with the cake sacred to Agni and Soma; **°पशुः** a victim sacred to them; **°पुरोडाशः** an oblation sacred to them &c.

अग्मन् *n.* Battle, conflict, See अज्मन्.

अग्र *a.* [अंग्-रन् नलोपः Uṇ. 2. 28] **1** First, foremost, chief, best, prominent, principal, pre-eminent; **°महिषी** chief queen; **°वातमासेवमाना** M. 1 front (and hence, fresh) breeze; **°आसनं** chief seat, seat of honour Mu. 1. 12.-**2** Excessive, over and above, surplus; supernumerary, projecting (अधिक).**—ग्रं 1** (*a*) The foremost or topmost point, tip, point (opp. मूलं, मध्यं); (fig.) sharpness, keenness; **धर्मस्य ब्राह्मणो मूलं अग्रं राजन्य उच्यते** Ms. 11.84; **द्रव्यां अग्रं मूलं मध्यं** &c; **नासिका°** tip of the nose; **सूचि°** &c.; **समस्ता एव विद्या जिह्वाग्रेऽभवन्** K. 346 stood on the tip of the tongue; **अमुष्य विद्या रसनाग्रनर्तकी** N. 1.5. (*b*) Top, summit, surface; **कैलास°, पर्वत°**, &c. -**2** Front, van; **अग्रे कृ** put in the front or at the head; **तामग्रे कृत्वा** Pt. 4 See **अग्रे**.-**3** The best of any kind; **स्यंदनाग्रेण** with the best of chariots; **प्रासादाग्रैः** Râm.-**4** Superiority, excellence (उत्कर्ष); **अग्रादग्रं रोहति** Tâṇḍya. -**5** Goal, aim, resting place (आलंबनं); **मनुमेकाग्रमासीनं** Ms. 1.1, See °भूमि also.-**6** Beginning, See अग्रे. -**7** A multitude, assemblage.-**8** Overplus, excess, surplus; **साग्रं स्त्रीसहस्रं** Râm. 1000 women and more; so **साग्रकोटी च रक्षसां**. -**9** A weight = पल q. v. -**10** A measure of food given as alms (ब्राह्मणभोजनं occurring in अग्रहार). -**11** (Astr.) Amplitude of the sun (°ग्रा, अग्रका also). In compounds as first member meaning 'the forepart', 'front', 'tip' &c.; *e. g.* **°पादः-,चरणः** the forepart of the foot, toe; so **°हस्तः, °करः; °पाणिः** &c.; **°सरोरुहं** the topmost lotus Ku. 1. 16; **°कायः** forepart of the body; so **°नखं, °नासिका** tip of the nail, nose &c., **—***adv.* In front, before, ahead.-**Comp. —अंशुः** [अग्रं अंशोः] the focal point. **—अक्षि** *n.* [कर्म.] sharp or pointed vision, side-look (अपांगवीक्षण); **अग्राक्ष्णा वीक्षमाणस्तु तिर्यग् भ्रातरमब्रवीत्** Râm. **—अद्वन्** *a.* having precedence in eating. **—अनी (णी) कः (कं)** vanguard; **दीर्घाँल्लँघूंश्चैव नरानग्रानीकेषु योधयेत्** Ms. 7. 193; **अग्राणीकं रघुव्याघ्रौ राक्षसानां बभंजतुः** Râm. **—अयणीयं** [अग्रं श्रेष्ठं अयनं ज्ञानं तत्र साधु छ] N. of a Buddhistic tenet (उत्पादपूर्वमग्रायणीयमथ वीर्यता प्रवादः स्यात्-हेमचंद्रः). **—अवलेहितं** [अग्रं अवलेहितं आस्वादितं यस्य] food at a Srâddha ceremony, the chief part of which has been tasted. **—उपहरणं** first supply. **—उपहरणीय** *a* [अग्रे उपह्रियते कर्मणि अनीयर्] 1. that which is first offered or supplied. 2. [अग्रं उपह्रियते यस्मै हृ-संप्रदाने अनीयर्] श्राद्धायर्थमुपकल्पितस्य अन्नादेरग्रे दानोद्देश्यः वास्तुदेवादिः Tv. **—करः** 1.=अग्रहस्तः q. v. 2. the focal point. **—केशः** front line of hair; **°शेषु रेणुः अपहरति** K. 86. **—गः** [अग्रे गच्छतीति, गम्-ड] a leader, a guide; taking the lead; marching foremost. **—गण्य** *a.* [अग्रे गण्यतेऽसौ] foremost, to be ranked first. **—गामिन्** *a.* [अग्रे गच्छति] a leader; **प्रष्ठोऽग्रगामिनि** P. VIII. 3. 92. **—ज** *a.* [अग्रे जायते; जन्-ड.] first born or produced; **आनंदेनाग्रजेनेव** R. 10. 78.(**-जः**) 1. The first born, an elder brother; **सुमतिं ममाग्रजमवगच्छ** M. 5; **अस्त्येव मन्युर्भरताग्रजे मे** R. 14. 73. 2. a Brâhmaṇa. (**-जा**) an elder sister; so °जात, °जातक, °जाति. **—जंघा** the forepart of the calf. **—जन्मन्** *m.* [अग्रे जन्म यस्य सः] 1. the first-born, an elder brother; **जनकाग्रजन्मनोः शासनमतिक्रम्य** Dk. 2. 2. a Brâhmaṇa (वर्णेषु मध्ये अग्रजातत्वात्, or अग्रात् प्रधानांगात् मुखात्